Volume : 4 | Issue : 5 | May 2015 • ISSN No 2277 - 8179

rajpUt k3bma>jeDr Aa2airt Asmanta
Rajpoot Kutumbma Jendar Adharit Asamanta

Social Science

KEYWORDS :

Rashmita K. Raval | Ast. Proff. Dept of Sociology, Smt. R. B. Patel, Arts & Commerce College, Sanand.

પ્રસ્તાવના
ભારતમાં બંધારણીય રીતે સ્ત્રી-પુરુષ સમાનતા હોવા છતાં સમાજના વિવિધ ક્ષેત્રમાં જેન્ડર અસમાનતા પ્રવર્તે છે. વિકસિત દેશો અને વિકાસશીલ દેશોમાં પણ જાતિ અસામનતા જોવા મળે છે. બંધારણ અને કાનૂન દ્વારા સ્ત્રીઓને કેટલાંક વિશેષ અધિકારો મળ્યા.શિક્ષણ મળ્યું. સમાજના મૂલ્યો બદલાયા એને લીધે સ્ત્રી અને હક્કો અને અધિકારો ભોગવવાની બાબતમાં તફાવત જોવા મળે છે.સ્ત્રીઓ જોઇએ તેવા હક્કો,અધિકારો ભોગવી શકી નથી.જેની પાછળ અનેક કારણો જવાબદાર છે. જેમાં જેન્ડર આધારિત ભૂમિકા અસમાનતા સ્ત્રી-પુરુષ તફાવત ઉભા કરે છે.

પ્રસ્તુત અભ્યાસ રાજપૂત સમાજની સ્ત્રીઓમાં ભૂમિકામાં અસમાનતાનો છે.જે સાણંદ અને બાવળા તાલુકા સંદર્ભે છે.કઇ કઇ બાબતોમાં અસમાનતા જોવા મળે છે.? જેનું સંશોધન કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે.

અભ્યાસના હેતુઓ
-અભ્યાસ ક્ષેત્રનો પ્રાથમિક પરિચય મેળવવો.

-ઉત્તરદાતાઓની પ્રાથમિક અને કૌટુંબિક માહિતી તપાસવી.

-રાજપૂત કુટુંબમાં જેન્ડર અસમાનતા (દરજ્જાના સંદર્ભમાં) તપાસવી

અભ્યાસ અને નિદર્શન પધ્ધતિઓ
સમાજિક સંશોધનએ સામાજિક જીવનને લગતાં સિધ્ધાંતો સ્થાપવાનું ધ્યેય ધરાવે છે. સામાજિક સંશોધન સામાજિક જીવનને લગતા વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનમાં વૃધ્ધિ કરવા સાથે સંકળાયેલી પ્રક્રિયા છે.

સંશોધન પ્રશ્નનું ઘડતર
"ઘડતર એટલે કોઇપણ વસ્તુ કે બાબતને યોગ્ય સ્પષ્ટ નકકર સ્વરૂપ આપવું"

સંશોધન પ્રશ્ન પસંદ કરવાનો મુદ્દો ખૂબ જ અગત્યનો છે. સંશોધન સાહિત્યની સમીક્ષાઓનાં અગાઉ જે સંશોધન થયા તે ઉપરાંત લેખો, સામયિકો વગેરેનું વાંચન કરીને સંશોધનમાં બિનજરૂરી પુનરાવર્તન થતું હોય તો ટાળી શકાય છે.

અભ્યાસનું ક્ષેત્ર અને નમૂના પસંદગી
સંશોધન અભ્યાસ અર્થે વિષય પસંદગી કર્યા બાદ સંશોધન માટેની જરૂરી માહિ-તી મળી રહે તે માટે અભયાસનું ક્ષેત્ર પસંદ કરવાની જરૂર રહે છે. સાણંદ અને બાવળા તાલુકાના સંશોધનકર્તા તરીકે ઇયાવા, વાસણા, કાણેટી, પલવાડા,મોટીદેવતી,સનાથલ,એમ છ ગામ સાણંદ તાલુકાના પસંદ કર્યા છે.જયારે રજોડાં,કાવિઠાં અને કોચરિયા એમ ત્રણ ગામ બાવળા તાલુકાના એવા નવ ગામોની પસંદગી લોટરી પધ્ધતિ દ્વારા કરી છે.જેમાં વાઘેલા, ગોહિલ અને ચૌહાણ ત્રણ રા-જપૂત જ્ઞાતિની પેટાજ્ઞાતિઓની સ્ત્રીઓ આકસ્મિક પ્રયુકિત દ્વારા પસંદ કરી છે.

નિદર્શન
નિદર્શ એટલે સમષ્ટિના અમુક એકમોનો ભાગ. નિદર્શ પસંદ કરવાની સમગ્ર કાર્યપ્રણાલીને નિદર્શન કહેવામાં આવે છે. "ભાગ"ના અભ્યાસ દ્વારા "સમગ્ર" વિશે જાણકારી મેળવવી તે નિદર્શનનો મુખ્ય હેતુ છે.

સામાજિક સંશોધનમાં સંશોધક કેટલા પ્રમાણમાં ઉત્તરદાતાઓનો અભ્યાસ કરવા માંગે છે તે બાબતની સ્પષ્ટતા કરવી જોઇએ.

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ૨૭૦ રાજપૂત સ્ત્રીઓને આ અભ્યાસના નમૂના તરીકે પસંદ કર્યા છે.

અભ્યાસ અર્થે ઉપયોગમાં લેવાયેલી પ્રયુકિતઓ
પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં નીચે મુજબ પ્રયુકિતનો ઉપયોગ કરેલ છે.

ગ્રંથાલયનો ઉપયોગ
સામાજિક સંશોધન કાર્યએ ગ્રંથાલયના કાર્ય સિવાય પૂર્ણ થતું જોવા મળતું નથી. સંશોધન કાર્ય માટે જરૂરી અને પાયાની માહિતી મેળવવા માટે ગ્રંથાલય ઉપયોગી થાય છે. પ્રસ્તુત અભ્યાસના હેતુઓને અનુરૂપ માહિતી મેળવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. જેમાં સામયિકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અહેવાલ લેખન ,જર્નલ વગેરે વિગતો ગ્રંથાલયના ઉપયોગ દ્વારા મેળવી હતી.

અનુસૂચિ પધ્ધતિ
સામાજિક સંશોધનમાં વિશ્વસનીયતા અને તટસ્થતા લાવવા માટે, માહિતી પ્રાપ્તિના મુખ્ય સાધન તરીકે અનુસૂચિને પસંદગી આપી. જેમાં પ્રશ્નોનું સાતત્ય જળવાઇ રહે તે હેતુથી પ્રશ્નોને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવ્યા છે. મોટાભાગના પ્રશ્નો વિકલ્પો આપ્યા છે, જેમાં ઉત્તરદાતાની પ્રાથમિક માહિતી ,કૌટુંબિક માહિતી અને શૈક્ષણિક માહિતી વગેરે અંગેની જાણકારી જાણવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

મુલાકાત પ્રયુકિત (પ્રાથમિક માહિતી)
પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં ક્ષેત્રકાર્યમાં મુલાકાત પ્રયુકિતનો ઉપયોગ કર્યો છે. મુલાકાત પ્રયુકિતના ઉપયોગ દ્વારા જુદા-જુદા ગામોમાં જઇ રાજપૂત કુટુંબોની સામાજિક, આર્થિક,કૌટુંબિક અને શૈક્ષણિક વગેરે માહિતી મેળવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે,

નિરીક્ષણ પ્રયુકિત
સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસમાં આ પ્રયુકિતનો વિસ્તૃત પ્રમાણમાં ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. જે માહિતીપત્રક દ્વારા મેળવી શકાતી નથી તે માત્ર નિરીક્ષણ દ્વારા જ મેળવી શકાય છે. સંપૂર્ણ સહભાગી બનીને નિરીક્ષણ કાર્ય કરવું ઘણું જ મુશ્કેલ હોય છે. તેમ છતાં અનુસુચિમાં માહિતી નોંધતી વખતે પસંદગી પામેલ ઉત્તરદાતાનો પહેરવેશ, રહેઠાણ, વલણો, રૂચિઓ, માન્યતાઓ વગેરે વિશેની માહિતી નિરીક્ષણ પ્રયુકિત દ્વારા મેળવવાનો પ્રયત્ન કરેલ છે.

રાજપૂતોની ઉત્પતિ
ગુજરાત રાજપૂત વંશની ઉત્પતિ માટે એક દંતકથા છે.પૂર્વ ઋષિઓ આબુ પર્વત પર વશિષ્ઠમુનિની આગેવાની હેઠળ યજ્ઞ કરતા હતા. તેમાં દૈત્યો વિક્ષેપ કરવા લાગ્યા. શિવની સ્તુતિ કરી.ચાર જુદા-જુદા વીર પુરુષો ઉત્પન્ન થયા. જે પરમાર , ચૌહાણ, પ્રતિહાર અને સોલંકી નામે ઓળખાવા.

પહેલા ક્ષત્રિય શબ્દનો પ્રયોગ થતો હતો. ચીનના મુસાફર હ્યુ એન સાંગે પોતાની નોંધમાં ક્ષત્રિય શબ્દ પ્રયોગ કર્યો છે. પુરાન ગ્રંથો વેદ અને ઉપનિષદમાં રાજન્ય કે રાજન શબ્દ પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. પૃથ્વીરાજ રાસોમાં પણ ક્ષત્રિય શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. મુસ્લિમો આવ્યા પછી રાજપૂત શબ્દ વધુ પ્રચલિત બન્યો છે.

ચૌલુક્યો (સોલંકીઓ)
આ વંશના રાજાઓને સંસ્કૃતમાં "ચૌલુક્યો" કહેતા.ગુજરાતીમાં સોલંકી તરીકે ઓ-ળખાય છે. ઉત્તરકાલીન સાહિત્યમાં ચૌલુક્યોને "વ્યાઘપલ્લીય" તરીકે ઓળખાય છે. વ્યાઘપલ્લીને ગુજરાતીમાં વાઘેલા કહે છે.

ગોહિલ (ગહેલોત)
ભાવનગર અને ભાવનગરમાંથી છૂટી પડેલી આ શાખાઓ લાઠી, રાજપીપળા, પાલીતાણા, વલભ્ભીપુર રાજવીઓના આધપુરુષ ઠાકોર સેજકજીને માનવામાં આવે છે. ચતુર મુખવાળા ભગવાન ને આદીકાળથી લોકો પૂજે છે. આ ચાર મુખમાં બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ અને સૂર્યનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે. તે પછીના આ વંશમાં આગળ ચાલતા ભગવાન મનુ આવ્યા તે પછી ઇશ્વાકુ અને વંશ આગળ વધતાં વધતાં શ્રીરામ થયા હતા. આ બધા જ રાજાઓ સતયુગના રાજાઓ થયા હતા. એથી લોકવાયકા એવી છે કે સતયુગના ચક્રવતી રાજાઓ ગંગાજળીયા ગોહીલો તરીકે ઓળખવામાં આવ્યા.

ભાવનગરના ગંગાજળીયા ગોહીલોમાં પ્રથમ રાજવી સેજકજી મહારજથી લઇને વિજયરાજસિંહજી સુધી ઓગણત્રીસ રાજવીઓ થઇ ગયા છે. ભાવનગરના રાજવી ગોહીલ શાખાના રાજવી છે. "રાઓલ"ના ખિતાબ ધારણ કરતા હતા.

ચૌહાણ (ચાહમાન)
ચૌહાણ શાખાના રાજપૂતોમાં ચાહમાન મૂળ પુરુષ માનવામાં આવ્યા છે. ચૌહાણના આધગ્રંથ "ચૌહાણ કલ્પદ્રુપ" નામના ગ્રંથમાં ચૌહાણ શાખાના રાજપૂતોના ચાહમાન રાજપૂતને મૂળપુરુષ માનવામાં આવ્યો છે.

પ્રાચીન ગ્રંથોમાં ચૌહાણ રાજપૂતો ભારત વર્ષમાં વસતા હતાં.પંજાબ, રાજસ્થાન, માળવા, ઉત્તરપ્રદેશ, ગુજરાત, દક્ષિણ મહારાષ્ટ્ર અને બંગાળનાં પ્રાંતો સુધી ચૌહાણ રાજપૂતો રાજ કરતાં તેરમી સદીની શરૂઆતમાં દિલ્લીનાં રાજકર્તા એ ચૌહાણ શાખાના રાજપૂતો હતાં

જેન્ડર અસમાનતા

શાબ્દિક રીતે જોઇએ તો " જેન્ડર" શબ્દ ફ્રેન્ચ શબ્દ "ર્ગેનલિ" પરથી આવ્યો છે. જેમાં સમાજ અને સંસ્કૃતિ સાથે સ્ત્રી અને પુરુષના સંબંધને જોડવામાં આવે છે.એ પછી એને પુરુષત્વ અને સ્ત્રીત્વ એ રીતે સાંકળવામાં આવ્યું એટલે કે પુરુષત્વ પુરુષઉચિત લક્ષણોને સૂચિત કરે છે. અને સ્ત્રીત્વ સ્ત્રીઉચિત લક્ષણોને સૂચિત કરે છે.

ઇ.સ. ૧૯૪૦ માં સાયમન બીવોરે આ તફાવતને સારાંશરૂપે રજૂ કર્યો છે. ' કોઇ સ્ત્રી તરીકે જન્મતું નથી,પરંતુ તે સ્ત્રી બને છે.સ્ત્રીઓ જન્મતી નથી પરંતુ એને બનાવવાના વિચાર સાથે " જેન્ડર" ની વિભાવના સંકળાયેલી છે. ટૂંકમાં જેન્ડર સ્ત્રી અને પુરુષનાં દરજ્જા સત્તા અને સંબંધો સાથે સંકળાયેલ છે.જેન્ડર એ જન્મગત દરજ્જો નથી.પરંતુ સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પાસાં સાથે સંકળાયેલો પ્રાપ્ત દરજ્જો છે.જેમાં સમયાનુસાર સમાજે-સમાજે ભિન્નતા જોવા મળે છે.

વિશ્વના લગભગ બધા સમાજોની સંરચના પુરુષપ્રધાન છે. વિવિધ સમાજ, સંસ્કૃતિ, સ્થળ વગેરેમાં જેન્ડર અસમાનતા જોવા મળે છે. કેટલાંક સમાજોમાં અપવાદરૂપ કિસ્સામાં સમાનતા પણ જોવા મળે છે.આપણા દેશમાં જોઇએ તો વૈદિકયુગ-માં સ્ત્રીઓનો દરજ્જો સમાન હતો એમ માનવામાં આવે છે. કુટુંબમાં સન્માનનીય રીતે જીવતી.પ્રત્યેક ધાર્મિક વિધિમાં અને યજ્ઞમાં ભાગ લેવા સ્વતંત્ર હતી.પુરુષ જેવા સંસ્કારો તે પ્રાપ્ત કરી શકતી

ત્યારબાદ આર્યો ભારતમાં આવ્યા. વૈદિકયુગની સરખામણીમાં સ્ત્રીનું સ્થાન બદલાવવા લાગ્યું. મધ્યકાલીનયુગ સ્ત્રી માટે અંધકારયુગ બન્યો તેનું સ્થાન નિમ્ન થતું ગયું.બ્રિટિશયુગમાં સમાજસુધારકો અને કાનુનીકરણે ધીમે-ધીમે સ્ત્રીના સ્થાન પરિવર્તન માટે પ્રયત્નો કર્યા. સ્ત્રીના દરજ્જા અને સ્વતંત્રતા પર એની અસર હતી. જો કે ઉત્પાદન,વહીવટ અને ધાર્મિક બાબતોમાં પુરુષોનું વર્ચસ્વ વધ્યું. માનવજાતિને ઉત્પન્ન કરવાની અને ટકાવી રાખવાની સ્ત્રીઓની જૈવકીય ક્ષમતાને લીધે તેની ભૂમિકા ગૃહજીવન પૂરતી મર્યાદિત બની ગઇ.જેને કારણે સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચેના ભેદભાવ એ જન્મ લીધો. આ ભેદભાવનું ધીમે-ધીમે સંસ્થીકરણ થતું ગયું.આ ભેદભાવ અસમાનતા સામાજિક વાસ્તવિકતા બની ગઇ.

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં રાજપૂત કુટુંબમાં જેન્ડર આધારિત અસમાનતા નીચે મુજબ જોવા મળે છે.

જન્મની વધામણી અંગે

કુટુંબમાં બાળકના જન્મ સાથે જ લિંગ પ્રમાણેનું વર્ગીકરણ શરૂ થાય છે.પુત્ર કે પુત્રી જન્મના વધામણાં, ઉજવણીની રીત.પ્રતિભાવ વગેરેમાં તફાવત જોવા મળે છે જેમ કે જો દીકરાનો જન્મ થાય તો તેની વધામણીમાં પેંડા વહેંચાય છે. જયારે દીકરી જન્મે તો જલેબી વહેંચાય છે. સમાજીકરણમાં ભિન્નતા જોવા મળે છે.

લાજપ્રથા

આ સમાજ આજે પણ લાજપ્રથાનું ચુસ્ત રીતે પાલન થાય છે. લાજ કાઢવી એ માન આપ્યાની નિશાની ગણાય છે. ગ્રામીણ સમુદાય આજે પણ પરંપરાનું પ્રાબલય જોવા મળે છે.રાજપૂત સ્ત્રીઓ દરેક વડીલોની મર્યાદા જાળવવા માટે માથું ઢાંકીને રાખવું પડે છે.કોઇપણ પ્રસંગે થતા જમણવારમાં સ્ત્રી-પુરુષ માટે અલગ અલગ પડદો હોય છે. જયાં પીરસનાર સ્ત્રીઓ જ હોય છે. જાહેર સમારંભમાં બહુ ઓછી ભાગ લે છે. નવરાત્રીના ગરબા હોય કે ઉત્તરાયણ હોય કે ધૂળેટી હોય જેમાં આ સ્ત્રીઓ ભાગ લઇ શકતી નથી. ટૂંકમાં આ સ્ત્રીઓ માટે મલાજો જાળવવાનાં ધોરણો પુરુષો કરતાં જુદા જોવા મળે છે.

કુટુંબના નિર્ણયોમાં ભાગીદારી

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં કુટુંબના મહત્વના નિર્ણયો લેતી વખતે ઉત્તરદાતાઓને સહભાગી કે ભાગીદારી લેવામાં આવે છે તે અંગેની માહિતી તપાસતાં જાણવા મળ્યું કે ૬૮.૧૫ ટકા ઉત્તરદાતાઓની સંમતિ લેવામાં આવે છે. જયારે ૩૧.૮૫ ટકા ઉત્તરદાતાઓને કુટુંબના નિર્ણયમાં ભાગીદાર બનાવવામાં આવતાં નથી.હજી પણ આ સમાજની સંસ્કૃતિ પરંપરાને મહત્વ આપે છે નવીનતાનો વિરોધ કરે છે. સ્ત્રીનું સ્થાન નિમ્ન ગણાય છે.

કયા નિર્ણયોમાં ભાગીદારી

પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં મોટાભાગનાં ઉત્તરદાતાઓની કુટુંબના નિર્ણયોમાં સંમતિ લેવામાં આવે છે. તે કઇ-કઇ બાબતોમાં સંમતિ લેવામાં આવે છે તે અંગે તપાસતાં

ક્રમ	વિગત	સંખ્યા	ટકા
૧	નવી મિલ્કત ખરીદતી વખતે	૫૩	૧૬.૭૨
૨	બાળકોના શિક્ષણ અંગે	૧૦૯	૩૪.૩૮
૩	સંતાનની સગાઇ અંગે	૧૦૫	૩૩.૧૨
૪	ધાર્મિક વિધીઓ વખતે	૫૦	૧૫.૭૮
	કુલ	૩૧૭	૧૦૦.૦૦

એક કરતાં વધારે જવાબ મળેલ છે.

ઉપરના ટેબલ પરથી જાણી શકાય છે કે મોટાભાગના ઉત્તરદાતાઓની સંમતિ બાળકોના શિક્ષણ અંગે,સંતાનની સગાઇ અંગે લેવામાં આવે છે. જયારે નવી મિલ્કત ખરીદતી વખતે અને ધાર્મિક વિધીઓ વખતે પૂછવામાં આવે છે ખરું પણ તેનું પ્રમાણ માત્ર એક ભાગ જેટલું છે.

આ બાબત પરથી કહી શકાય કે કોઇપણ નવી મિલ્કત ખરીદતી વખતે બહુ ઓછી સ્ત્રીઓને ભાગીદાર બનાવવામાં આવે છે.જેનું કારણ સ્ત્રીઓનો દરજ્જો નિમ્ન ગણાય છે અમુક રૂઢિચુસ્ત કુટુંબોમાં સ્ત્રીઓની વ્યકિત તરીકેની ગણના થતી નથી.મિલ્કત અંગેની બાબત ખાનગી રાખવામાં આવે છે.

સ્ત્રીના નામે મિલ્કત

પ્રસ્તુત અભ્યાસ હેઠળના સમાજમાં સ્ત્રીને મિલ્કત વારસા અંગેનાં અધિકાર આપવામાં આવ્યાં છે કે નહિ તેમજ સ્ત્રીનાં નામે કોઇ મિલ્કત છે કે નહિ તે અંગેની માહિતી મેળવતાં જાણવા મળ્યું કે મોટાભાગના ઉત્તરદાતાઓનાં નામે કોઇ ને કોઇ મિલ્કત જોવા મળે છે. જેનું પ્રમાણ ૭૨.૫૯ ટકા છે.

જેમાં સ્ત્રીનાં નામે પિયરપક્ષમાંથી આવેલ દાગીના હોય છે. આ સિવાય જમીન, મકાન કે બેન્કબેલેન્સ જેવી મિલ્કતનું પ્રમાણ નહીવત્ હોય છે.

નોકરી અંગેના મતંવ્યો

પ્રસ્તુત સમાજમાં નોકરી શા માટે કરવા દેવામાં આવે અને નોકરી ન કરવા દેવાના કારણો અંગેની માહિતી મેળવતાં....

ક્રમ	નોકરી કરવા દેવાના કારણો	સંખ્યા	ટકા	નોકરી ન કરવા દેવાના કારણો	સંખ્યા	ટકા
૧	વ્યકિતમત્તાના વિકાસ માટે	૧૦	૭.૮૭	બાળકોના ઉછેરમાં મુશ્કેલી પડે	૧૮	૯.૫૭
૨	ભણતરના ઉપયોગ માટે	૧૫	૧૧.૮૨	ઘરકામમાં મુશ્કેલી પડે	૩૧	૧૬.૪૯
૩	આથિક સ્વતંત્રતા માટે	૪૯	૩૮.૫૮	પતિનું સ્થાન નીચું જાય	૨૬	૧૩.૮૩
૪	કુટુંબમાં ઉપયોગી	૫૩	૪૧.૭૩	સમાજનાં રીતરીવાજોનું બંધન	૯૫	૫૦.૫૪
૫				પરંપરાગત ભૂમિકાને મહત્વ	૧૮	૯.૫૭
	કુલ	૧૨૭	૧૦૦.૦૦		૧૮૮	૧૦૦.૦૦

એક કરતાં વધુ જવાબ મળેલ છે.

ઉપરનાં ટેબલ પરથી કહી શકાય કે જે કુટુંબ સ્ત્રીને નોકરી કરવા ઇચ્છે છે તે અંગેનાં મંતવ્યોમાં જોઇએ તો કુટુંબમાં ઉપયોગી બની શકે તે માટેનાં જોવા મળે છે. એટલે કે અઅર્થિક રીતે ઘરમાં મદદ કરી શકે તે માટે નોકરી કરે તેવું ઇચ્છે છે જેનું પ્રમાણ ૪૧.૭૩ ટકા છે. જયારે ૩૮.૫૮ ટકા આર્થિક સ્વતંત્રતા મળી રહે તે માટે નોકરી કરે તેવું ઇચ્છે છે. જયારે ભણતરના ઉપયોગ માટે અને વ્યકિતમત્તાના વિકાસ માટે નોકરી કરે તેનું પ્રમાણ નહીવત્ જોવા મળે છે.

તારણો

મોટાભાગના ઉત્તરદાતાઓ બાળકના જન્મની વધામણીમાં તફાવત રાખે છે.

- મોટાભાગની સ્ત્રીઓ આજે પણ લાજપ્રથાને અનુસરે છે.
- ૬૮.૧૫ ટકા ઉત્તરદાતાઓની કુટુંબના નિર્ણયોમાં ભાગીદારી લેવામાં આવે છે. જયારે ૩૧.૮૫ ટકા ઉત્તરદાતાઓની ભાગીદારી લેવામાં આવે છે.
- બાળકોના શિક્ષણ અંગે,સંતાનની સગાઇ અંગેની બાબતમાં સંમતિ ઉત્તરદાતાઓની સૌથી વધુ લેવામાં આવે છે. જયારે નવી મિલ્કત ખરીદતી વખતે, ધાર્મિકવિધીઓ અંગેની સંમતિ લેવાનું પ્રમાણ ઓછું જોવા મળે છે.
- સ્ત્રીના નામે મિલ્કતનું પ્રમાણ ઓછું છે. માત્ર સોનાનાં દાગીના જ તેમની મિલ્કત હોય છે. જમીન,મકાન અને બન્કબેલેન્સ ઓછું જોવા મળે છે.
- ૪૧.૭૩ ટકા ઉત્તરદાતાઓ પોતાનાં કુટુંબને ઉપયોગી બને તે માટે સ્ત્રીઓએ નોકરી કરવી જોઇએ તેવું ઇચ્છે છે. જયારે ૫૦.૫૪ ટકા ઉત્તરદાતાઓએ સમાજનાં રીતરીવાજોનું બંધનને કારણે નોકરી ન કરી શકે તેવું મતંવ્ય ધરાવે છે.
- મોટાભાગના ઉત્તરદાતાઓ જેન્ડર આધારિત શ્રમવિભાજન કરે છે અને સ્ત્રીઓનો દરજ્જો ગૌણ ગણે છે. ગૃહસંચાલન સિવાયની અન્ય ભૂમિકા ભજવે તેનું પ્રમાણ ઘણું ઓછું છે.

Volume : 4 | Issue : 5 | May 2015 • ISSN No 2277 - 8179

REFERENCE

ravl cidka ÜÊÈÉÌÝjÞr Anesmaj,pa&vRpkaxn-Amdavad | xah Ae+. dvejẹ keÜÉÑÏÎÝ samaijk sx02n p@2itAo, AnDa pkaxn-Amdavad | dea[nIra>
ÜÉÑÐÈÝwartnI ÆIno pl3ato drjjo-Aar.Aar.xenI kpnI,mb[|